

**Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Факультет рибного господарства та природокористування
Кафедра екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка**

III Міжнародна науково-практична конференція

**«ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
ТА РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»**

**до дня пам'яті доктора сільськогосподарських наук, професора
Пилипенка Юрія Володимировича**

III International Scientific and Practical Conference

**«ECOLOGICAL PROBLEMS OF THE ENVIRONMENT
AND RATIONAL NATURE MANAGEMENT IN THE CONTEXT
OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT»**

**dedicated to memory of doctor of agricultural sciences, professor
Pylypenko Yurii**

III Международная научно-практическая конференция

**«ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ
И РАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ
В КОНТЕКСТЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ»**

**посвящена памяти доктора сельскохозяйственных наук, профессора
Пилипенко Юрия Владимировича**

*22-23 жовтня 2020 р.
м. Херсон*

ОЛДІПЛЮС
2020

УДК 504(063)
Е45

Друкується за рішенням
Оргкомітету Конференції від 12.10.2020.

Відповідальні за випуск: Дюдєва О.А., Євтушенко О.Т.

Третя Міжнародна науково-практична конференція «Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку» : збірник матеріалів (22-23 жовтня 2020, м. Херсон, Україна) – Херсон : «ОЛДІ-ПЛЮС», 2020. – 960 с.

ISBN 978-966-289-438-7

Збірник містить матеріали III-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку» за такими основними напрямками: теоретичні та прикладні екологічні дослідження; моделювання та прогнозування стану навколишнього середовища; актуальні питання сучасної іхтіології та аквакультури; стійкий розвиток лісового господарства; екологічні та соціально-економічні аспекти сталого розвитку; сучасні проблеми використання, відтворення та охорони природних ресурсів в контексті сталого розвитку; зміни клімату та їх наслідки для природних екосистем; екологічні та інноваційні технології у сільському господарстві; сучасні підходи до методики викладання дисциплін природничого напрямку.

Конференцію проведено за підтримки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Міністерства екології та природних ресурсів України, Державного агентства рибного господарства України, Інституту агроекології і природокористування НААН України, Інституту рибного господарства НААН України, Мережі центрів аквакультури Центральної та Східної Європи (NACEE), Херсонської обласної державної адміністрації, державних та приватних підприємств рибної галузі в Херсонській області.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність та об'єктивність наданої інформації.

УДК 504(063)

ISBN 978-966-289-438-7

© ХДАУ, 2020
© «ОЛДІ-ПЛЮС», 2020

М.Ф. Головащенко, О.О. Матвійчук
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
kaf_lis@ukr.net, matveychuk2309@gmail.com

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗСАДНИЦТВА НА УКРАЇНІ ТА В ДП «ГОЛОПРИСТАНСЬКЕ ЛМГ»

Вітчизняне розсадництво вирізняється тим, що за останні 9 років удвічі зменшилась площа комунальних розсадників та вдвічі збільшилась площа приватних. Разом з цим, головними його здобутками є опанування новітніх технологій вирощування садивного матеріалу, більш широке використання сучасних добрив, спеціалізованих субстратів тощо. Найважливішими завданнями є розширення асортименту вирощуваних культур, підвищення якості продукції та збільшення питомої ваги садивного матеріалу із закритою кореневою системою у загальних обсягах виробництва. Головними проблемами вирощування декоративного садивного матеріалу залишається недостатня увага до розвитку розсадництва з боку держави і відсутність цивілізованого прозорого ринку його продукції. Натомість декоративне розсадництво в Україні має значні потенційні можливості, про що свідчать сучасні тенденції розвитку його приватного сектору [1].

Сучасний стан декоративного розсадництва України не відповідає потенційним природним можливостям та наявним у країні трудовим резервам і тому неспроможний на належному рівні забезпечити потреби держави у садивному матеріалі для озеленення та садово-паркового будівництва. Проблема забезпеченості вітчизняним садивним матеріалом робіт із озеленення є актуальною на сучасному етапі удосконалення його виробництва та запровадження новітніх технологій вирощування.

За експертною оцінкою співвідношення імпортової та вітчизняної продукції декоративного розсадництва на внутрішньому ринку було 70 % до 30%, проте останніми роками воно кардинально змінилось і становить нині 30 % і 70 % [3]. Значна питома частка імпортованого садивного матеріалу на ринку продукції декоративних рослин України свідчить, що його вітчизняне виробництво перебуває у стані становлення з притаманними цьому періоду специфічними проблемами. Більшість з них зумовлені стихійністю та недостатністю відповідної регламентації виробництва декоративного садивного матеріалу [2]. Галузева наука на основі аналізу сучасного стану, а також врахування сучасних тенденцій та закономірностей розвитку має визначити науковообґрунтовані шляхи удосконалення декоративного розсадництва.

На сьогоднішньому етапі галузь готова до використання новітніх технологій, які базуються на програмуванні виробничих процесів, вузькій спеціалізації окремих етапів вирощування, повній механізації та автоматизації робіт. Такий перехід можливий за умов відповідного ставлення до галузі з боку держави й достатніх інвестицій у виробництво, галузеву науку та фахову освіту [4].

Проведений нами аналіз обсягів виробництва та площ під вирощування декоративного садивного матеріалу в Україні за 2008–2012 рр. [3] та упродовж останніх 5 років вказує на значні їх зміни у бік зменшення в державних лісових та особливо комунальних розсадниках. Частина (близько 30 %) постійних лісових розсадників Держлісагентства України представляє сегмент державних розсадників. Більшість із них продукує достатньо обмежений асортимент декоративних рослин. До державного сектора належать також розсадники ботанічних садів і дендропарків, обсяги виробництва яких залишаються незначними [5].

Приватні розсадники та садові центри поряд із вирощуванням власного садивного матеріалу значну увагу приділяють дорощуванню імпортованого. Точна кількість таких підприємств невідома, але можна припустити, що вона сягає близько 300 підприємств. Одним із таких підприємств є і ДП «Голопристанське ЛМГ». Цієї осені на ринок збуту Голопристанське лісництво ДП «Голопристанське ЛМГ» пропонує тисячу штук декоративних саджанців, із них майже 4 тисячі хвойних. Підприємство має наміри й надалі працювати під зростаючі потреби споживача, продовжувати курс на вирощування екзотів та цікавих рослин, адже не матиме достатньо коштів для подальшого лісовідновлення та забезпечення своїх робітників заробітною платою. Саме на кошти проданого посадкового матеріалу в минулому році було придбано дві стаціонарні теплиці, в яких на сьогоднішній день укорінюється 11,8 тисяч живців різних деревних порід [6].

Отже, декоративне розсадництво як на Україні в цілому, так і в ДП «Голопристанське ЛМГ» готове до використання новітніх технологій, які базуються на програмуванні виробничих процесів, вузькій спеціалізації окремих етапів вирощування, повній механізації та автоматизації робіт, але необхідне відповідне ставлення до цієї галузі з боку держави й достатнє інвестування у виробництво, галузеву науку та фахову освіту.

Література

1. Косенко, Ю.І. Суб'єкти деревного декоративного розсадництва України та обсяги виробництва садивного матеріалу. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2010. Вип. 152, Ч. 2. С. 234–239.

2. Косенко, Ю.І. Сучасні проблеми виробництва та використання декоративного садивного матеріалу деревних рослин в Україні. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2011. Вип. 164, Ч. 2. С. 243–246.
3. Маурер, В.М., Косенко Ю.І., Бут А. А. Декоративне розсадництво України: сучасний стан, проблеми та перспективи. К.: РВЦ НУБіП України, 2016. 211 с.
4. Маурер, В.М. Декоративне розсадництво : навчальний підручник / В.М. Маурер, А.П. Пінчук, І.М. Бобошко-Бардин, Ю.І. Косенко. К.: НУБіП України, 2016. 284 с., іл.
5. Маурер, В.М., Косенко Ю.І. Сьогодення і майбутнє декоративного розсадництва України. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2013. Вип. 187. Ч. 3. С. 260–267.
6. Офіційний сайт Садова индустрия Украины [Електронний ресурс]. URL: <http://gardenindustry.org>

М.Ф. Головащенко, І.І. Ткаченко
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
kaf_lis@ukr.net, innatkachenko621@ukr.net

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА СТАН ДУБОВОГО МОНОСАДУ, ЗРОСТАЮЧОГО В ДЕНДРОПАРКУ ХДАУ

Моносади досить рідкісне явище в практиці садово-паркового будівництва України. Проте, останнім часом у ландшафтній архітектурі з'явилась тенденція зі створення монокультурних садів: коніферетумів, сирингаріїв, розаріїв, іридаріїв, птеридаріїв [1].

У світовій практиці декоративного садівництва моносади, як правило, є складовою частиною ботанічних садів або дендраріїв. При грамотному плануванні моносади не тільки привабливі і є цікавими екскурсійними об'єктами, а й представляють певну цінність в якості наукової бази [2]. Саме такі функції і виконує дубовий моносад, що росте в дендропарку Херсонського державного аграрно-економічного університету. Він є не тільки резерватом генофонду місцевого дуба звичайного (*Quercus robur L.*), а й місцем здійснення екскурсій для школярів, проведення практичних занять зі студентами та відпочинку і оздоровлення студентів і місцевих мешканців.

У зв'язку з інтенсивним використанням дубового моносаду в дендропарку Херсонського державного аграрно-економічного університету нами проведено вивчення його деревостану з використанням